

Regeringens skrivelse

2004/05:86

Statlig organisation för handikappolitisk samordning   Skr.
2004/05:86

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 17 mars 2005

Göran Persson

Berit Andnor
(Socialdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för sina intentioner avseende en förändrad organisation för samordningen av arbetet inom det handikappolitiska området. Regeringen avser att inrätta en myndighet som har ansvar för den övergripande samordningen av genomförandet av handikappolitiken. I skrivelsen redovisar regeringen behoven av en förändrad organisationsstruktur, hur samordningsmyndigheten skall verka och hur den skall vara organiserad. Regeringen redogör också för hur verksamheter som i dag åligger Handikappombudsmannen, Statens institut för särskilt utbildningsstöd och Hjälpmedelsinstitutet påverkas av att samordningsmyndigheten bildas.

1	Ärendet och dess beredning.....	3
2	Nuvarande organisation.....	3
2.1	Tillgänglighetscentret vid Handikappombudsmannen	4
2.2	Sisus bemötandeuppdrag	5
2.3	Hjälpmedelsinstitutets tillgänglighetsarbete	7
3	Behovet av en ny organisationsstruktur för den handikappolitiska samordningen	7
3.1	Utgångspunkter	7
3.2	Slutsats	11
4	En myndighet för handikappolitisk samordning	12
4.1	Myndighetens roller	14
5	Myndighetsuppgifter	15
6	Ledningsform och departementstillhörighet.....	22
7	Kompetensprofil	24
8	Förändringar inom berörda verksamheter	25
8.1	Handikappombudsmannen.....	25
8.2	Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus).....	26
8.3	Hjälpmedelsinstitutet	27
9	Finansiering	29
	Bilaga 1 Sammanfattning av betänkandet Handikappolitisk samordnin – organisation för strategi och genomförande (SOU 2004:54)	30
	Bilaga 2 Remissinstanser	38
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars 2005	39

Riksdagen antog den 31 maj år 2000 propositionen Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken (prop.1999/2000:79, bet.1999/2000:SoU14, rskr. 1999/2000:240). Handlingsplanen innebär ett principiellt viktigt steg för handikappolitiken. Betydelsen av ett delat ansvar för alla aktörer inom alla samhällssektorer markerades i handlingsplanen.

I skrivelsen Uppföljning av den Nationella handlingsplanen för handikappolitiken (skr. 2002/03:25, bet. 2003/04:SoU2, rskr. 2003/04:67) aviserade regeringen sin avsikt att tillsätta en utredning med uppgift att se över myndighetsstrukturen för det handikappolitiska arbetet. Regeringen anförde bl.a. att för att varje samhällssektor på det handikappolitiska området skall kunna genomföra de mål och uppgifter som ligger inom deras ansvarsområde krävs ett professionellt stöd till alla inblandade. Regeringen konstaterade samtidigt att detta stöd är uppsplittat i dag, med en ibland otydlig gränsdragning mellan de olika myndigheterna, samt att det därför finns en risk att samordningen brister och att effekten av arbetet med genomförandet av den nationella handlingsplanen försvagas.

Regeringen beslutade i juli 2003 att tillkalla en särskild utredare med uppgift att föreslå en samlad statlig organisation som på ett effektivt och slagkraftigt sätt kan bistå regeringen och övriga aktörer i arbetet med att genomföra den nationella handlingsplanen för handikappolitiken (dir. 2003:94, S 2003:08).

Utredningen, som antog namnet Handisam – utredningen om handikappolitisk samordning, överlämnade i april 2004 sitt betänkande Handikappolitisk samordning – organisation för strategi och genomförande (SOU 2004:54). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Socialdepartementet (dnr S2004/3981/ST).

Skrivelsen bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Västerpartiet och Miljöpartiet.

2 Nuvarande organisation

Nuvarande organisation för samordningen av arbetet inom det handikappolitiska området är huvudsakligen uppbyggd kring Handikappombudsmannen (HO), Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) och Hjälpmedelsinstitutet (HI). Dessa organisationer har särskilda roller i det handikappolitiska arbetet och har uppgifter som är viktiga för att sektorsmyndigheter, landsting, kommuner samt övriga myndigheter och aktörer skall nå framgång i arbetet med att integrera handikapperspektivet inom respektive arbetsområde.

HO har som huvuduppgift att följa och bevaka rättigheter och villkor för personer med funktionshinder. Uppgiften att bygga upp ett nationellt tillgänglighetscenter, som skall stödja olika aktörer i arbetet med tillgänglighetsfrågor, tillkom i och med att riksdagen antog den nationella

handlingsplanen för handikappolitiken. Ombudsmannafunktionen har en fristående ställning gentemot regeringen medan tillgänglighetscentret utgör en mer traditionell myndighet i förhållande till regeringen.

Sisus bedriver verksamhet för att förbättra förutsättningarna för utbildning och studier för unga och vuxna med funktionshinder. Sisus fördelar statsbidrag inom tre olika utbildningsområden – folkhögskolor, universitet och högskolor samt riksgymnasium för svårt rörelsehindrade ungdomar. I samband med beslutet om den nationella handlingsplanen fick Sisus i uppdrag att ansvara för att bemötandet av personer med funktionshinder förbättras genom att verka för att kompetensutveckling i dessa frågor kom till stånd inom de offentliga verksamheterna.

HI är en allmännyttig ideell förening med tredelat medlemskap mellan staten, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet. Institutets uppgift är att medverka till utveckling av hjälpmedel och hjälpmedelsverksamheter samt bidra till förbättrad tillgänglighet. En viss del av HI:s verksamhet inom tillgänglighet överlappar tillgänglighetscentrets verksamhet.

2.1 Tillgänglighetscentret vid Handikappombudsmannen

Tillgänglighet handlar om att kunna röra sig fritt, att komma in och ut ur byggnader, att kunna orientera sig och ta del av det som händer och få del av information. Det saknas ofta kunskap om vilken betydelse tillgängligheten har för personer med funktionshinder. Det saknas också samlad kunskap om metoder för att uppnå god tillgänglighet, kunskapsutveckling, exempel på bra lösningar och information. Regeringen aviserade i den nationella handlingsplanen för handikappolitiken att Handikappombudsmannen (HO) skulle bygga upp och ansvara för ett nationellt tillgänglighetscenter. Att öka tillgängligheten för personer med funktionshinder är ett prioriterat område i den nationella handlingsplanen. Det nationella tillgänglighetscentret vid HO inrättades år 2001 och 7 miljoner kronor årligen avsattes för verksamheten. Tillgänglighetscentret samordnar och samlar de resurser som finns samt sammanställer och närmare konkretiserar kunskap på området. Centret bemannas i dag av sex heltidsanställda. Tillgänglighetscentrets uppgifter finns angivna i förordningen (1994:949) med instruktion för Handikappombudsmannen.

2 § Handikappombudsmannen skall i sin verksamhet bl.a.

....
7. genom det nationella tillgänglighetscentret svara för uppbyggnad, utveckling och förmedling av kunskap, rådgivning och samverkan med berörda aktörer för att göra samhället tillgängligt för personer med funktionshinder.

I samband med ikraftträdandet av förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för handikappolitiken i september 2001 förtydligades tillgänglighetscentrets uppdrag och den statliga sektorn prioriterades. Tillgänglighetscentrets huvuduppgifter skall vara att stödja de statliga myndigheternas arbete med att ta fram handlingsplaner för tillgänglighet, att bevaka att så sker samt att samordna sektorsmyndigheternas arbete. Som en del av samordningen av sektorsmyndigheternas arbete

följs myndigheternas arbete upp och resultaten samlas i en årlig rapport till regeringen. Viktiga målgrupper för tillgänglighetscentrets arbetsuppgifter är förutom statliga och kommunala myndigheter även näringsidkare, byggherrar och yrkesgrupper som till exempel arkitekter. Dessa fritas inte från sitt ansvar att bedriva tillgänglighetsarbete genom tillgänglighetscentrets uppdrag utan varje berörd aktör skall svara för den del av insatserna som ligger inom dennes normala ansvarsområde. HO kan också stödja forskning och andra utvecklingsinsatser inom området.

Tillgänglighetscentret har i samråd med statliga myndigheter, handikapporganisationer och andra intressenter utformat riktlinjer för en tillgänglig statsförvaltning, som bland annat rör myndigheternas information, lokaler och personalpolicy. Riktlinjerna beskriver hur olika myndigheter kan leva upp till sitt ansvar i enlighet med förordningen. Riktlinjerna trädde i kraft år 2003 och tillgänglighetscentret har bedrivit ett omfattande arbete med att sprida riktad information om dessa.

I regleringsbreven för åren 2004 och 2005 angavs att HO inom ramen för tillgänglighetscentrets verksamhet skall öka kunskapen hos de statliga myndigheterna genom att utveckla, förankra och sprida riktlinjer för myndigheternas arbete med att göra lokaler, verksamhet och information tillgängligare för personer med funktionshinder. Vidare skall HO följa myndigheternas tillgänglighetsarbete och fortsätta utveckla metoder för detta. HO skall även verka för att kunskapen om konceptet Design för alla ökar i hela samhället. HO skall integrera ett jämställdhetsperspektiv i dessa arbeten och genom stöd och samordning bidra till att sektorsmyndigheternas arbete med att genomföra handikappolitiken utvecklas.

2.2 Sibus bemötandeuppdrag

I den nationella handlingsplanen för handikappolitiken konstaterades att det finns stora brister i bemötandet av personer med funktionshinder. Det är inte ovanligt att personer med funktionshinder känner sig kränkta, kontrollerade och ifrågasatta då de vänder sig till myndigheter och andra offentliga organ för att få hjälp och stöd. I handlingsplanen konstaterades också att de handikappolitiska värderingarna inte tycks nå fram till den verksamhet där beslut som berör personer med funktionshinder fattas. Handlingsplanen innehåller flera olika åtgärder för att uppnå ett bättre bemötande.

Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sibus) har sedan 1 juli år 2000 uppdraget att verka för ökad kompetens i bemötande av personer med funktionshinder. Enligt uppdraget skulle Sibus utarbeta ett nationellt program med förankring i handikappolitiken som grund för kompetensutveckling, ta fram ett utbildningsunderlag för statsförvaltningen i handikappolitiska frågor samt fördela särskilda stimulansmedel för en satsning på kompetensutveckling i bemötande. Målgrupper för bemötandeuppdraget är anställda och förtroendevalda inom den offentliga sektorn. Sibus uppdrag inom bemötandeområdet finns angivet i förordningen (2002:794) med instruktion för Statens institut för särskilt utbildningsstöd.

7 § Myndigheten skall verka för kompetensutveckling inom all offentlig verksamhet när det gäller bemötande av personer med funktionshinder.

Myndigheten skall fortlöpande följa den verksamhet som pågår inom detta område. Skr. 2004/05:86

Av Sibus instruktion framgår också att myndigheten skall ha ett råd för kompetensutveckling i frågor om bemötande av personer med funktionshinder knutet till sig. Rådet har 21 ledamöter från handikapprörelsen, kommun- och landstingsförbunden, fackliga organisationer, andra huvudmän och myndigheter.

11 § För samarbete med berörda intressenter skall det vid myndigheten finnas ett råd för kompetensutveckling i frågor om bemötande av personer med funktionshinder. Myndighetens styrelse utser ledamöter i rådet.

Det nationella bemötandeprogrammet som Sibus har tagit fram fastställdes under år 2003. Det vänder sig särskilt till förtroendevalda och chefer med tyngdpunkt på ansvariga för personal, information samt metod- och kompetensutveckling. Som ett komplement till det tryckta programmet finns en webbaserad idébank. Idébanken innehåller bland annat tips på litteratur, studiematerial, länkar till relevanta hemsidor, aktuell forskning, utredningar och lagstiftning. I bemötandearbetet har därutöver ingått att arbeta fram och distribuera informationsmaterial.

Stimulansmedel (sammanlagt 42 miljoner kr) har under åren 2001 till 2003 fördelats till 48 modellprojekt för satsningar på kompetensutveckling inom offentlig sektor. Syftet med stimulansmedlen var att i samverkan med handikapporganisationerna genom kompetensutveckling påverka och stimulera till en förbättring av bemötandet inom främst den offentliga sektorn.

Under år 2003 samordnade Sibus på regeringens uppdrag aktiviteterna i Sverige under Europeiska handikappåret 2003.

Enligt regleringsbrevet för åren 2004 och 2005 skall Sibus inom ramen för bemötandearbetet särskilt följa verksamheten vid de allmänna försäkringskassorna, Stockholms kommun och Västerbottens län. Därmed fortsätter utvecklingsarbetet med pilotverksamhet inom en kommun, en myndighet och ett län. I enlighet med regleringsbrevet för år 2005 är målet att bemötandet skall förbättras i offentlig verksamhet vars personal regelbundet möter personer med funktionshinder eller arbetar med handikappfrågor.

Bemötandeuppdraget har breddat Sibus verksamhet och uppdraget har givit Sibus ett brett kontaktnät inom myndigheter, intresseorganisationer, utbildningsanordnare, landsting och kommuner.

Sibus har sedan år 1996 på regeringens uppdrag informerat i första hand studenter med rörelsehinder om den fysiska tillgängligheten vid landets universitet och högskolor via den Internetbaserade databasen THUT (Tillgänglighet för studenter med funktionshinder vid högre utbildning). Av regleringsbrevet för år 2005 framgår att Sibus inte längre har något uttryckligt uppdrag när det gäller information om tillgänglighet vid universitet och högskolor

Hjälpmedelsinstitutet (HI) fungerar som nationellt kunskapscentrum vad gäller hjälpmedel och tillgänglighet för människor med funktionshinder. Hjälpmedelsinstitutet är en allmännyttig ideell förening som bildades år 1998 genom att ett konsortialavtal slöts mellan medlemmarna staten, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet. Hjälpmedelsinstitutets föregångare var Handikappinstitutet. Ändamål, verksamhet och organisation framgår av föreningens stadgar.

§ 2 Hjälpmedelsinstitutets ändamål är att arbeta för full delaktighet och jämlikhet för människor med funktionshinder genom att medverka till utveckling av bra och säkra hjälpmedel och till en effektiv hjälpmedelsförsörjning. Institutet skall genom sitt arbete bidra till ökad tillgänglighet i samhället för personer med funktionshinder.

Utgångspunkten för Hjälpmedelsinstitutets tillgänglighetsarbete är FN:s standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet och konceptet Design för alla. Huvudbudskapet i konceptet Design för alla är att produkter som bruksföremål, byggnader, inomhus- och utomhusmiljöer samt IT-produkter och tjänster bör vara tillgängliga och användbara för alla människor så långt detta över huvud taget är möjligt. Hjälpmedelsinstitutet är samordnare i Sverige för EU:s nätverk kring Design för alla.

Hjälpmedelsinstitutets utvecklingsinsatser är inriktade på bra och säkra produkter. I utvecklingsarbetet har man en tydlig fokusering mot hjälpmedlens funktion i samspelet med den omgivande miljön. Hjälpmedelsinstitutets roll som kunskapscentrum inom tillgänglighetsområdet omfattar frågor om tillgänglighet till IT-tjänster, byggd miljö, produkter och tjänster.

3 Behovet av en ny organisationsstruktur för den handikappolitiska samordningen

3.1 Utgångspunkter

Från patient till medborgare – ett perspektivskifte inom handikappolitiken

När riksdagen i maj 2000 antog regeringens proposition Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken (prop.1999/2000:79), innebar det ett viktigt avstamp för det perspektivskifte som präglar dagens handikappolitik. Av handlingsplanens titel går att utläsa att det handlar om att gå från ett vård- och omsorgsperspektiv till ett medborgarperspektiv. Att medborgarperspektivet står i fokus för handikappolitiken innebär i grunden att alla, oavsett eventuella funktionshinder, skall behandlas som individer med samma värde och lika rätt att åtnjuta de mänskliga rättigheterna, dvs. såväl de medborgerliga och politiska rättigheterna, som de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. I FN:s standardregler för att tillförsäkra människor

med funktionshinder delaktighet och jämlikhet, som utgör grund för handlingsplanen, pekas några områden ut som särskilt betydande för livskvaliteten och för möjligheter att nå full delaktighet och jämlikhet. Bland dessa finns till exempel tillgänglighet, utbildning, arbete, ekonomisk och social trygghet, kultur och rekreation samt idrott. Regeringen slår i handlingsplanen fast att handikapperspektivet måste finnas med på alla nivåer i samhället och i alla verksamheter för att FN:s standardregler skall kunna förverkligas. Därför krävs också ett brett ansvarstagande för genomförandet av handikappolitiken och ett arbetssätt som präglas av detta.

I handlingsplanen fastlades en struktur med övergripande mål, inriktning av arbetet och prioriterade arbetsområden.

De övergripande nationella målen för handikappolitiken är följande:

- en samhällsgemenskap med mångfald som grund,
- att samhället utformas så att människor med funktionshinder i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet, samt
- jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionshinder.

Det handikappolitiska arbetet skall inriktas särskilt på:

- att identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhället för människor med funktionshinder,
- att förebygga och bekämpa diskriminering av personer med funktionshinder, samt
- att ge barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder förutsättningar för självständighet och självbestämmande.

Följande arbetsområden skall prioriteras:

- se till att handikapperspektivet genomsyrar alla samhällssektorer,
- skapa ett tillgängligt samhälle, samt
- förbättra bemötandet.

Flera av målen i handlingsplanen är tidsatta till år 2010. Många insatser som bidrar till måluppfyllelsen har genomförts sedan planen lades fast, men ytterligare åtgärder kommer att krävas för att målen i handlingsplanen skall uppnås till år 2010. Dessa åtgärder kommer också att kräva medverkan av många olika aktörer. På kort sikt kommer således arbetet med att genomföra det handikappolitiska arbetet att behöva intensifieras. Strategiskt viktiga insatser måste identifieras och samverkan mellan olika aktörer kommer att vara avgörande för ett effektivt tillvägagångssätt. Därför är det viktigt att det på central nivå finns en samlad stödfunktion med ett tydligt ansvar att stödja och samordna arbetet. Detta behov kommer dock inte att upphöra i och med att vissa mål uppnås utan kommer att bestå även på lång sikt.

Samhällsstruktur och individuella stöd

Den miljörelaterade synen på handikapp innebär att det är brister i miljön och inom olika samhällsområden, t.ex. vad gäller i information, kommunikation och utbildning, som medför att ett funktionshinder utgör ett handikapp. Att identifiera och åtgärda hinder för funktionshindrades delaktighet är därför centralt i handikappolitiken. För att förbättra livssituationen och skapa delaktighet och jämlikhet för personer med funk-

tionshinder krävs insatser inom alla samhällsområden. Förbättringar i samhällstrukturen skapar dessutom förutsättningar för att minska behoven av personligt stöd. De individuella stöden till personer med funktionshinder är socialpolitiska insatser som kan vara nödvändiga för att uppnå målet om goda levnadsvillkor, men de är bara en del av alla de insatser som är nödvändiga för att skapa delaktighet och jämlikhet i samhället för personer med funktionshinder.

Ansvars- och finansieringsprincipen

En av de grundläggande principerna inom svensk handikappolitik är den så kallade ansvars- och finansieringsprincipen. Principen formulerades i mitten av 1970-talet som ett resultat av 1965 års handikapputredning (SOU 1976:20) och innebär att varje sektor i samhället skall utforma och bedriva sin verksamhet så att den blir tillgänglig för alla medborgare, inklusive personer med funktionshinder. Kostnaderna för de nödvändiga anpassningsåtgärderna skall finansieras inom ramen för varje sektors ordinarie verksamhet. I den nationella handlingsplanen framhålls vikten av att ansvars- och finansieringsprincipen ligger till grund för myndigheternas arbete med att förbättra tillgänglighet och att integrera handikapperspektivet i sina verksamheter.

Statliga myndigheter

De statliga myndigheterna har ansvar för att de handikappolitiska målen uppnås och staten skall vara ett föredöme i det hänseendet. I förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av handikappolitiken anges att myndigheterna skall utforma och bedriva sin verksamhet med beaktande av de handikappolitiska målen och att de särskilt skall verka för att deras lokaler, verksamhet och information är tillgänglig. Förordningen trädde i kraft den 1 september 2001. För att genomföra detta skall myndigheterna göra inventeringar av de hinder som skapar otillgänglighet och upprätta handlingsplaner. För andra året i rad genomförde Handikappombudsmannen (HO) år 2004 en enkätundersökning riktad till samtliga statliga myndigheter som visade att 15 procent av dessa hade en färdig handlingsplan för tillgänglighet, vilket är en fördubbling jämfört med år 2003. Därutöver hade 45 procent påbörjat arbetet med att ta fram en sådan. Resultatet visar att arbetet med att förbättra tillgängligheten har kommit igång men att mycket återstår att göra. Det finns ett behov av ökad samordning mellan olika statliga aktörer inom det handikappolitiska området för att på ett effektivare sätt än i dag bidra till ökad delaktighet och jämlikhet för personer med funktionshinder.

Sektorsmyndigheter

De statliga myndigheter som på central nivå har ansvar för en samhällssektor spelar en viktig roll i arbetet med att förverkliga de nationella målen för handikappolitiken. I dag har 14 myndigheter ett särskilt ansvar för att de handikappolitiska målen nås inom respektive samhällssektor.

Ansvar finns inskrivet i myndigheternas instruktioner. Sektorsmyndigheterna skall samordna, stödja och verka pådrivande i förhållande till övriga aktörer inom sektorn. Myndigheterna har också tagit fram etappmål för hur de praktiskt skall arbeta med sitt sektorsansvar. Sektorsmyndigheter är Arbetsmiljöverket, Arbetsmarknadsverket, Banverket, Boverket, Försäkringskassan, Konsumentverket, Luftfartsstyrelsen, Post- och telestyrelsen, Riksantikvarieämbetet, Sjöfartsverket, Skolverket, Socialstyrelsen, Statens kulturråd och Vägverket. HO har ett ansvar för att samordna och ge stöd till sektorsmyndigheterna i deras arbete. Flertalet sektorsmyndigheter har framhållit att HO:s samordning genom tillgänglighetscentrets verksamhet har varit betydelsefull. Det finns således ett behov bland sektorsmyndigheterna att få tillgång till kunskap om levnadsvillkoren för personer med funktionshinder och stöd för att relatera denna till den egna verksamheten. I sektorarbetet finns också behov av gemensamma normer, statistik, m.m. Sektorsmyndigheterna kan även behöva stöd för att hitta metoder och verktyg för sitt arbete. Det är också angeläget att det finns en organisation som har den samlade överblicken om behov av nya samarbetsparter uppstår när nya gränssytor mellan olika sektorer konstateras.

Regeringskansliet

Inom Regeringskansliet är arbetet organiserat så att samordningen av handikappolitiken sköts av Socialdepartementet. Samordningsfunktionen finns för att handikappolitiken är ett utpräglat tvärsektorieellt politikområde som kräver insatser inom alla departements ansvarsområden. I samordningen ingår bl.a. att se till att intentionerna med politiken, så som den är uttryckt i den nationella handlingsplanen för handikappolitiken, blir genomförda. Konkret innebär det att departementsövergripande diskussioner förs inom Regeringskansliet för att utforma en adekvat styrning med en lämplig ambitionsnivå.

De olika departementen ansvarar för styrning och uppföljning av sina respektive myndigheter. Näringsdepartementet ansvarar således för styrning och uppföljning av bl.a. Arbetsmarknadsverket, Post- och telestyrelsen och Vägverket. Utbildnings- och kulturdepartementet ansvarar för bl.a. Riksantikvarieämbetet och Statens kulturråd, osv. Inom Regeringskansliet finns en interdepartemental arbetsgrupp för handikappfrågor som skall bereda frågor som berör handlingsplanen för handikappolitiken (S 2001:B). Arbetsgruppen skall också utbyta information och bidra till ett samlat statligt agerande i departementens löpande arbete som rör handikappområdet. I arbetsgruppen ingår företrädare för Socialdepartementet, Justitiedepartementet, Finansdepartementet, Utbildnings- och kulturdepartementet, Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet samt Näringsdepartementet. Arbetsgruppen leds av Socialdepartementet. De departementsövergripande diskussionerna och det interdepartementala arbetet skulle underlättas väsentligt av att stödjas av en nationell resurs som bland annat kan bistå med underlag om utvecklingen mot de handikappolitiska målen.

Ansvar för den övergripande samordningen av genomförandet av handikappolitiken är i dag uppdelat på flera aktörer. Inom Regeringskansliet bedrivs det övergripande strategiska arbetet, bland annat samordnas styrningen av sektorsmyndigheternas arbete mot de handikappolitiska målen. Tillgänglighetscentret vid HO svarar för den övergripande samordningen av frågor som rör sektorsmyndigheternas arbete och målet om ett tillgängligt samhälle och bygger upp, utvecklar och förmedlar kunskap om tillgänglighet för personer med funktionshinder. Inom ramen för sitt uppdrag verkar Sibus för kompetensutveckling i frågor som rör bemötande av personer med funktionshinder inom hela den offentliga sektorn. Hjälpmedelsinstitutet har inget formellt ansvar som är kopplat till genomförandet av den nationella handlingsplanen men spelar en viktig roll när det gäller utvecklingsarbete och genom att sprida information och kunskap om tillgänglighet för funktionshindrade och konceptet Design för alla.

3.2 Slutsats

I och med att handikappolitiken är tvärsektoriell är det i första hand respektive sektorsansvarig myndighet som skall genomföra insatser som bidrar till att handikappolitikens målsättningar kan uppnås. Även andra myndigheter har ett betydande ansvar för genomförandet av handikappolitiken, liksom kommuner och landsting och andra aktörer i samhället. För att effektivisera och strukturera arbetet bland alla dessa aktörer finns det behov av en central organisation som ansvarar för den övergripande samordningen av handikappolitiken. Behovet består enligt regeringens bedömning bl.a. av en samlad kompetensresurs som kan bistå med vägledning och som kan agera pådrivande gentemot sektorsmyndigheter och andra aktörer. Kompetensen finns i dag inom olika myndigheter och organisationer med en ibland otydlig gränsdragning dem emellan. Det finns därför en risk att samordningen brister och att effekten av arbetet med genomförandet av den nationella handlingsplanen försvagas. Genom att samla ansvaret hos en aktör med ett tydligt och uttalat uppdrag ges förutsättningar för ett effektivt genomförande av de handikappolitiska målen.

Regeringens bedömning: En myndighet bör bildas som har ansvar för den övergripande samordningen av genomförandet av handikappolitiken. Myndigheten skall främja ett strategiskt och effektivt genomförande av den nationella handikappolitiken på såväl kort som lång sikt.

Myndigheten bör ha ett övergripande ansvar för de uppgifter som i dag åligger tillgänglighetscentret vid Handikappombudsmannen (HO), kompetensutveckling i bemötande av personer med funktionshinder som i dag åligger Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus), och delar av Hjälpmedelsinstitutets (HI) tillgänglighetsarbete.

Myndigheten bör ha en strategisk, samordnande, utvärderande, pådrivande, stödjande och genomförande roll.

Barnperspektivet och genusperspektivet bör genomsyra myndighetens verksamhet.

Utredarens bedömning och förslag överensstämmer med regeringens när det gäller behovet av en övergripande samordning av handikappolitiken. Utredarens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens bedömning avseende de uppgifter myndigheten bör ansvara för som i dag finns hos HO, Sisus och HI. Utredarens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning avseende vilka roller som bör säkerställas och utvecklas för att främja ett strategiskt och effektivt genomförande av den nationella handlingsplanen för handikappolitiken. Utredarens bedömning skiljer sig från regeringens bedömning avseende att den strategiska, samordnande och utvärderande rollen i princip bör hållas åtskild från den genomförande.

Remissinstanserna: Tillskapandet av en funktion för övergripande samordning av handikappolitiken får stöd bland remissinstanserna. När det gäller förslagen avseende organisationsstrukturen går dock synpunkterna isär. Flera remissinstanser uttrycker farhågor om att en uppdelning på två aktörer skapar gränsdragningsproblem och otydlighet avseende roll- och uppgiftsfördelning. *Handikappombudsmannen (HO)* och *Stockholms universitet* avstyrker förslaget om en särskild genomförandeorganisation. *Riksförsäkringsverket (RFV)* anser att en uppdelning av genomförandeorganisation och myndighetsorganisation medför en risk för att tröghet i verksamheten och otydlighet i hur riktlinjer och rekommendationer skall skapas och tolkas. *Handikappförbundens samarbetsorgan* stödjer utredarens bedömning att det behövs en organisation som kan fungera strategiskt som en stabsfunktion åt regeringen, driva på utvecklingen och genomförandet av den nationella handikappolitiken, liksom stimulera, samordna, stödja och följa upp sektorsmyndigheternas arbete.

Hjälpmedelsinstitutet (HI), *Socialstyrelsen* och *Lunds universitet* stödjer förslaget om en tvådelad organisationsstruktur i vilken den strategiska, samordnande och utvärderande rollen hålls åtskild från den genomförande. *Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus)* har haft svårt att slutligen ta ställning till utredningens förslag på grund av att

flera frågor överlämnas till en kommande organisationskommitté att lösa. Skr. 2004/05:86
Sisus beklagar också att utredningen inte mer ingående övervägt möjligheten att utnyttja Sisus för den framtida organisationen.

Skälen för regeringens bedömning

Allmänna utgångspunkter

För att uppnå de handikappolitiska målen krävs att genomförandeinsatser sker inom alla sektorer och på alla samhällsnivåer. Regeringen har i det föregående anfört behoven av en gemensam nationell funktion som kan säkerställa att handikappolitikens mål och ambitioner genomförs och utvecklas i samhället.

Regeringen delar de farhågor som vissa remissinstanser uttrycker vad gäller att dela upp olika roller på två aktörer, vilket kan skapa otydlighet om vem som har ansvar för de olika uppgifter som ligger på olika myndigheter. Regeringens ambition är att genom organisationsförändringen skapa en ökad tydlighet. Utredningen konstaterar att nuvarande uppdrag genomförts med delvis olika inriktning vid respektive myndighet, Sisus och Handikappombudsmannen (HO), och bedömer att en organisation med ett samlat ansvar ger en effektivisering av det handikappolitiska arbetet.

Regeringen instämmer i utredningens bedömning och anser att det finns anledning att lyfta fram ett helhetsperspektiv när det gäller tillgänglighets- och bemötandefrågor. Därför är det också rimligt att de uppdrag som för närvarande hanteras av Sisus och Tillgänglighetscentret vid HO leds från en och samma statliga aktör. Regeringen instämmer även i bedömningen att för det fortsatta arbetet med genomförandet av den nationella handlingsplanen är det viktigt att statens ansvar, och hur statens påverkan på andra aktörer skall ske, blir tydlig.

Regeringen menar att det finns flera komplikationer med att dela upp verksamheterna på två aktörer enligt utredarens förslag. Hjälpmedelsinstitutet (HI) skulle enligt utredarens förslag få en genomföranderoll som innefattar utbildningsinsatser, rådgivning och konsultstöd, information och kunskapsspridning, utredningsarbete, utvecklingsarbete, m.m. En uppdelning av olika funktioner riskerar dock att försvåra myndighetens samordningsarbete gentemot andra aktörer. Enligt regeringens mening kan det vara en nackdel att separera ansvaret för t.ex. samordning och rådgivning eller för utfärdande av riktlinjer och utbildning. För att myndigheten skall kunna verka kraftfullt och effektivt krävs att den också tar ansvar för vissa uppgifter som utredaren betecknar som genomförandeuppgifter. Myndigheten bör därför t.ex. kunna erbjuda och organisera vissa utbildningsinsatser för att på så sätt skapa ett förtroende för den egna kompetensen och som en grund för vidare kontakter med olika aktörer.

Myndighetens storlek kan också ha betydelse i det här sammanhanget. När det rör sig om en liten myndighet utan sanktionsmöjligheter, kan en uppdelning försvåra det praktiska arbetet. Regeringen gör i detta fall bedömningen att det kan finnas skäl att samla de kompetenser som behövs utifrån en strategisk, samordnande, utvärderande, pådrivande och

stödande roll för att på så sätt kunna arbeta effektivt och utifrån olika behov. Skr. 2004/05:86

Genomförandeuppgifter, till exempel i form av utbildning, utvecklingsarbete, utredningar m.m., bör således också utföras inom ramen för samordningsmyndigheten. För vissa sådana uppgifter bör myndigheten också kunna ta ut avgifter. Utredaren befarar att genomförandeuppgifterna har en benägenhet att svälla och ta för stort utrymme i verksamheten. Detta med anledning av att de är omfattande och omedelbara till sin karaktär. Regeringen anser att denna risk bör beaktas och uppmärksammas särskilt så att styrningen av myndigheten kan anpassas efter eventuella behov att skapa utrymme för myndighetens övriga uppgifter. Detta ställer naturligtvis också krav på att regeringen är tydlig i denna styrning.

4.1 Myndighetens roller

Strategisk roll

Myndigheten bör ha en strategisk roll bl.a. genom att förse regeringen med underlag för styrningen mot de handikappolitiska målen. Myndigheten bör inom ramen för sitt uppdrag identifiera områden som kräver särskilda insatser, där utvecklingen kan indikera risker för en tillbakagång eller om det finns nya problemområden som behöver uppmärksammas. Myndigheten bör också analysera lämpliga åtgärder för att komma tillrätta med problem och bedöma vilka åtgärder som är mest effektiva utifrån de mål som skall uppnås.

Samordnande roll

Myndighetens samordnande roll innebär i första hand att samordna sektorsmyndigheternas arbete. Myndigheten skall i det här avseendet vara en resurs som myndigheterna kan vända sig till vid behov för att få stöd och hjälp med hur de kan analysera och bidra till att genomföra de handikappolitiska målen. Myndigheterna skall utifrån sina förutsättningar kunna få stöd i hur de kan lägga upp sitt arbete, vilka metoder de kan använda för uppföljning och få ökad kunskap om vilka förväntningar som finns på vad de skall uppnå. Myndigheten bör också ha en samordnande roll för erfarenhetsutbyte mellan olika myndigheter och underlätta samverkan mellan sektorsmyndigheterna när två eller fler är berörda.

Utvärderande roll

Myndigheten bör i sin utvärderande roll identifiera behov av utvärderingsinsatser och bedriva eget utvärderingsarbete. Myndigheten bör kontinuerligt följa och analysera utvecklingen i perspektivet av de handikappolitiska målen och de internationella åtagandena på området och till regeringen rapportera om framsteg och brister som uppmärksammas. Myndigheten bör särskilt ansvara för övergripande tvärsektoriell utvärdering men bör vid behov även genomföra sektorsvisa utvärderingar. Myndighetens utvärderingar skall som regel innehålla ett genuspers-

pektiv och vara försedda med könsuppdelad statistik. Myndigheten bör också bevaka utvärderingar som produceras av andra som är relevanta för handikappolitiken. Skr. 2004/05:86

Pådrivande roll

Myndigheten bör verka pådrivande genom att fastställa riktlinjer för tillgänglighet och genom att formulera krav som utgår från förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av handikappolitiken. Staten skall vara ett föredöme när det gäller det handikappolitiska arbetet och därför kan det finnas anledning att ställa tydliga krav på de statliga myndigheterna vad avser bl.a. tillgänglighet. Genom information och kunskapsspridning bör myndigheten också främja insatser för att öka delaktighet och jämlikhet för personer med funktionshinder.

Stöd- och genomföranderoll

Myndigheten bör ha en stödjande roll gentemot andra aktörer: myndigheter, kommuner, landsting, och andra och bistå med utbildningsinsatser, rådgivning och konsultation, information och kunskapsspridning. Myndigheten bör genom sitt genomförandeuppdrag konkretisera och operationalisera nödvändiga insatser genom att upphandla produkter och tjänster som kan möta den efterfrågan som uppstår då statliga myndigheter och övriga aktörer skall leva upp till ansvars- och finansieringsprincipen och de handikappolitiska målen.

5 Myndighetsuppgifter

Regeringens bedömning: Myndigheten bör bistå regeringen med underlag som behövs för att få till stånd en effektiv styrning av det handikappolitiska arbetet. Det innebär bland annat att myndigheten bör informera regeringen om utvecklingen mot de handikappolitiska målen och om sektorsmyndigheternas arbete inom ramen för deras sektorsansvar för handikappolitiken. I dessa sammanhang bör myndigheten särskilt uppmärksamma områden som kräver nya eller förstärkta insatser, där utvecklingen visar att det finns risk för en tillbakagång eller om man uppmärksammat nya problemområden. Myndigheten bör särskilt följa upp jämställdheten inom handikappolitiken och uppmärksamma skillnader i levnadsvillkor för kvinnor och män med funktionshinder.

Myndigheten bör också analysera lämpliga åtgärder för att komma tillrätta med problem och bedöma vilka åtgärder som är mest effektiva utifrån de mål som skall uppnås. Myndigheten bör även bevaka och rapportera om den internationella utvecklingen inom området samt vara behjälplig att uppfylla Sveriges åtaganden inom ramen för skyddet av de mänskliga rättigheterna.

Myndigheten bör ansvara för den övergripande handikappolitiska samordningen, stödja och aktivt stimulera och förmå aktörer på olika nivåer att beakta de handikappolitiska målen i sin verksamhet. Myndigheten bör även ha en normerande roll för tillgänglighet och för verkställigheten av förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av handikappolitiken. Myndigheten bör också bidra till kunskapsutveckling genom att ansvara för utbildningar och informationsinsatser samt förmedla erfarenheter och goda exempel.

Myndigheten bör genom sitt arbete stimulera och skapa forum för ökat erfarenhetsutbyte mellan olika aktörer samt vidareutveckla metoder för att integrera handikapperspektivet i processer och organisationer. I utvecklingsarbetet bör myndigheten ha ett brett kontaktnät och samarbeta med många aktörer inom olika områden, t.ex. med andra myndigheter som ansvarar för central samordning av andra tvärsektoriella politikområden.

Myndighetens uppdrag innebär ingen inskränkning av andra myndigheters ansvar för genomförandet av handikappolitiken. Tvärtom är syftet att myndigheternas handikappolitiska arbete skall stärkas.

Utredarens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Det är få remissinstanser som har lämnat synpunkter på utredarens förslag till myndighetsuppgifter. Flera remissinstanser efterlyser dock förtydliganden avseende vilka uppgifter myndigheten skall ha och rollfördelningen mellan exempelvis Regeringskansliet och den föreslagna myndigheten och den föreslagna myndigheten i förhållande till andra myndigheter. *Luftfartsverket*, *Sjöfartsverket* och *Rikstrafiken* anser att Rikstrafikens uppdrag att samordna arbetet inom trafikverken överlappar den föreslagna myndighetens uppdrag och efterlyser ett förtydligande av respektive myndighets ansvar. *Skolverket* och *Socialstyrelsen* anser att det finns oklarheter när det gäller den föreslagna myndighetens förhållande till övriga myndigheter. Socialstyrelsen anser bland annat att det är oklart på vilket sätt myndigheten skall utöva sin normerande roll i relation till övriga myndigheter och på vilka områden och på vilket sätt myndigheten ska utöva sin utvärderande och uppföljande roll. Socialstyrelsen poängterar att den föreslagna myndigheten inte bör bli ett "filter" som försvårar direktkommunikationen mellan sektorsmyndigheterna och Regeringskansliet. *Barnombudsmannen* anser att myndigheten måste få ett tydligt uppdrag då det gäller barn och unga.

Skälen för regeringens bedömning

Allmänna utgångspunkter

Myndigheten som skall ansvara för handikappolitisk samordning kommer att inordnas i en redan befintlig struktur för det handikappolitiska arbetet som bland annat består av sektorsmyndigheterna. Regeringen anser att det tydligt bör framgå på vilket sätt den myndigheten skall bedriva verksamheten för att den skall få avsedd effekt och vilken relation som myndigheten skall ha i förhållande till andra aktörer.

Myndigheten skall visserligen alltid verka för att främja genomförandet av de handikappolitiska målen men i vissa sammanhang kommer myndighetens uppgifter och roll att begränsas till att vara en sammanbindande länk mellan olika aktörer, medan den i andra sammanhang kan vara mottagare respektive avsändare av krav eller information, osv. Det kommer exempelvis att vara en uppgift för myndigheten att nå ut till alla statliga myndigheter med de handikappolitiska målsättningarna och att förmedla myndigheternas erfarenheter tillbaka till Regeringskansliet. Myndigheten skall inte enbart bedriva detta informationsutbyte genom informationsinsatser och formaliserad återrapportering utan också genom att ge stöd till både Regeringskansliet och övriga myndigheter i form av utbildningar och konsultation. Myndigheten bör således i detta och även i andra avseenden verka som ett stabsorgan till regeringen.

I förhållande till sektorsmyndigheterna kommer myndigheten bland annat att få en aktiv roll som samarbets- och samtalspartner och genom att samordna sektorsmyndigheternas uppdrag – utan att ta över något av myndigheternas eget ansvar. I förhållande till övriga aktörer inom den statliga sektorn, kommun och landsting och samhället i övrigt, kommer myndigheten att vara en viktig samarbetspartner genom att ge råd, rekommendationer och genom att föra en löpande dialog med dessa.

Omvärldsbevakning – Uppföljning – Utvärdering

Myndighetens övergripande ansvar för samordning av handikappolitiken innebär att regeringen lägger betydande vikt vid att myndigheten följer den senaste utvecklingen inom det handikappolitiska området och att dessa kunskaper förmedlas till regeringen. Myndighetens omvärldsbevakning bör innefatta lokal, nationell och internationell utveckling i de frågor som har betydelse för hur de handikappolitiska målsättningarna uppnås. En viktig del av myndighetens uppgifter blir att följa och bevaka EU:s insatser inom olika samhällsområden och analysera och beskriva vilka konsekvenser detta kan få för personer med funktionshinder.

Omvärldsbevakningen bör också kompletteras med en aktiv uppföljning och utvärdering som kan vara egeninitierad eller som utförs på regeringens uppdrag. Myndigheten bör i första hand svara för övergripande tvärsektoriell utvärdering men bör vid behov även göra sektorsvisa utvärderingar. Myndigheten bör särskilt uppmärksamma hur handikappolitiska insatser påverkar kvinnor och män, dvs. anlägga ett genusperspektiv i sina utvärderingar och analyser. I den mån det är möjligt skall ett barnperspektiv alltid integreras i utvärderings- och analysarbetet. Myndighetens uppföljning och utvärdering bör bland annat innefatta hur statliga myndigheter lever upp till de krav som finns enligt förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av handikappolitiken. Denna uppgift ligger i den nuvarande organisationsstrukturen på Handikappombudsmannen. Myndighetens utvärderingsuppdrag bör även omfatta hur funktionshindrade personers levnadsförhållanden och delaktighet i samhällslivet utvecklas över tiden och i jämförelse med övriga medborgares.

Myndigheten bör med jämna mellanrum lämna en lägesrapport till regeringen om hur samhället utvecklas i relation till de handikappolitiska målen. Ett viktigt syfte är att identifiera vilka strukturella faktorer i sam-

hället som påverkar diskriminering och ojämlikhet i levnadsvillkor för kvinnor och män samt pojkar och flickor med funktionshinder. I mån av behov skall myndigheten göra en djupare utvärderingar som underlag för beslut om korrigeringar av åtgärder och styrmedel. Det kan exempelvis handla om att identifiera behov av kampanjer, utbildningar, utredningar, rådgivning, ändrad eller ny lagstiftning, uppdrag i regleringsbrev, m.m. Myndigheten bör också kunna peka på forsknings- och utvecklingsområden som bör prioriteras.

Kompetensutveckling – Kunskapsspridning – Information

Regeringen anser att en av myndighetens viktigaste uppgifter är att bidra till att kunskaperna i samhället ökar om levnadsvillkoren för personer med funktionshinder och om hur samhället kan utformas för att skapa ökad delaktighet och jämlikhet för funktionshindrade. I detta arbete bör särskild uppmärksamhet ges åt frågor som rör demokrati, mänskliga rättigheter, barn och jämställdhet, liksom frågor om sexuell läggning, etnisk tillhörighet samt religion eller annan trosuppfattning.

Behoven av ökade kunskaper och av kompetensutveckling för att förbättra bemötandet poängteras i handlingsplanen för handikappolitiken och låg till grund för regeringens beslut vad gäller Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) bemötandeuppdrag. Sisus har tagit fram ett nationellt bemötandeprogram. Sisus har också fördelat stimulansmedel till modellprojekt för bra bemötande och har följt upp projekten. I regleringsbrevet för år 2005 har regeringen förtydligat Sisus uppdrag. Målet för Sisus arbete inom verksamhetsområdet är att bemötandet skall förbättras i offentlig verksamhet vars personal regelbundet möter personer med funktionshinder eller arbetar med handikappfrågor. Då myndigheten med ansvar för handikappolitisk samordning etableras anser regeringen att det är naturligt att bemötandearbetet går in i ytterligare en ny fas. I det nationella tillgänglighetscentrets uppdrag ingår att sprida information om tillgänglighet för personer med funktionshinder och om tillvägagångssätt för att uppnå tillgänglighet. Genom att bedriva bemötandearbetet tillsammans med tillgänglighetsarbetet ur ett samlat delaktighetsperspektiv skapas bland annat goda förutsättningar för kvalitetsutveckling i arbetet med båda dessa aspekter.

Det är viktigt att myndighetens kompetensutvecklingsinsatser inte sammanblandas med den kompetens som bör förmedlas av andra aktörer som är experter inom sina respektive områden. HI besitter exempelvis expertkompetens inom hjälpmedelsområdet och det är därför inte en uppgift för samordningsmyndigheten att tillhandahålla kompetensutveckling och kunskapsspridning inom hjälpmedelsområdet.

Det finns många olika sätt för myndigheten att genomföra kompetensutvecklings- och informationsinsatser. Myndigheten kan exempelvis skapa arenor för erfarenhetsutbyte som bidrar till kunskapsutveckling inom olika verksamheter. Genom att använda Internet som en informationskanal, såsom Sisus har gjort med den webbaserade idébanken, kan myndigheten nå många som söker och tillskansar sig information via nätet. Det kan också finnas behov av särskilt anpassade informations- eller kompetensutvecklingsinsatser som myndigheten kan tillgodose genom att erbjuda konsultstöd, osv.

Regeringen instämmer i utredarens bedömning att efterfrågan på insatser i form av utbildning, konsultstöd m.m. kommer att öka under de kommande åren. Detta i takt med att myndigheter och andra aktörer, i enlighet med riktlinjerna för tillgänglig statsförvaltning och det nationella bemötandeprogrammet, ökar sina insatser för delaktighet och jämlikhet för personer med funktionshinder.

Samordning – Stöd – Rådgivning

En central del av myndighetens verksamhet blir att ansvara för att sektorsmyndigheternas arbete stöds, stimuleras och följs upp. Utredningen har samlat in synpunkter från sektorsmyndigheterna och Rikstrafiken vad gäller hur man ser på samordningen i nuläget och hur man anser att stöd och samordning bör organiseras och bedrivs framöver. Sammanfattningsvis har sektorsmyndigheterna framfört förväntningar på att den nya organisationen skall:

- ha ett helikopterperspektiv,
- stödja och främja sektorsmyndigheternas arbete,
- följa upp och utvärdera,
- ge underlag till Regeringskansliet,
- ha ett brett kontaktnät bland annat med överblick över aktörer, samt
- ge selektivt stöd anpassat till respektive myndighets behov.

Flertalet sektorsmyndigheter framhåller att Handikappombudsmannens (HO) samordning varit betydelsefull. Behovet av stöd och samordning, såväl för det interna arbetet som för sektorarbetet, betonas. Betydelsen av att få stimulans genom möten med andra aktörer i tillgänglighetsarbetet framhålls. Behov av verktyg för implementering av de handikappolitiska målen finns också. Det bedöms vara angeläget att den nya organisationen har överblick över utvecklingen och kan hålla sektorsmyndigheterna informerade om den aktuella utvecklingen. Det anses vara betydelsefullt att skillnader och likheter mellan sektorerna analyseras och beaktas. Därför betonas också att stödet som efterfrågas kan behöva vara anpassat till respektive sektors roll, verksamhetsfält, avgränsning och traditioner.

Regeringen instämmer i utredarens bedömning att det finns behov av gemensamma normer, av statistik m.m. för sektorsmyndigheternas handikappolitiska arbete. Sektorsmyndigheterna kan också behöva stöd för att hitta modeller och verktyg för sitt arbete. Regeringen anser att myndigheten som skall ansvara för handikappolitisk samordning har en uppgift att fylla även när det gäller att uppmärksamma samarbetsmöjligheter eller samordningsvinster.

Enligt regeringens mening är det viktigt att den myndigheten ges förutsättningar att verka som en länk mellan regeringen och sektorsmyndigheterna. Regeringen vill dock poängtera att myndigheten inte skall fungera som ett extra filter mellan sektorsmyndigheterna och regeringen. Kontakterna mellan respektive sektorsmyndighet och det egna departementet bör ske på samma sätt som tidigare. Det som myndigheten kan tillföra i sammanhanget är dock en överblick som ger regeringen möjligheter att strukturera det handikappolitiska arbetet inom samtliga sektorer så att det kan bedrivs på ett effektivt sätt.

När det gäller Rikstrafikens och samordningsmyndighetens roller vill regeringen framhålla samordningsmyndighetens uppdrag i förhållande till trafikverken skall tolkas på samma sätt som i förhållande till övriga sektorsmyndigheter. Rikstrafiken har visserligen också en samordnande roll i förhållande till trafikverken, men den är av annan karaktär och skall inte ses som en överlappning av ansvar gentemot samordningsmyndigheten. Rikstrafikens samordnande uppgifter rör den interregionala kollektiva persontrafiken medan den nya myndighetens samordnings omfattar all verksamhet som rör de handikappolitiska målen inom det transportpolitiska området.

Allmänna råd och riktlinjer – Standardisering – Design för alla

Enligt utredarens bedömning bör den föreslagna myndigheten kunna utöva en pådrivande och normerande roll genom att bland annat utfärda allmänna råd och riktlinjer för exempelvis tillgänglighet. Det är regeringens mening att myndighetens mandat i detta avseende i första hand bör omfatta krav på god tillgänglighet och krav som kan kopplas till verkställigheten av förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av handikappolitiken. Av förordningen (1 §) följer att myndigheter under regeringen skall utforma och bedriva sin verksamhet med beaktande av de handikappolitiska målen. Myndigheterna skall verka för att personer med funktionshinder ges full delaktighet i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor. De skall särskilt verka för att deras lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionshinder. Myndigheterna skall, när det finns anledning till det, samråda med HO om hur insatser enligt denna förordning skall utformas (3 §).

Som en följd av inrättandet av myndigheten för handikappolitisk samordning bör förordningen ändras så att myndigheterna skall samråda med den istället för med HO. Regeringen anser att de riktlinjer som tillgänglighetscentret har utarbetat för en tillgänglig statsförvaltning är ett bra exempel på hur riktlinjer kan utformas av samordningsmyndigheten. Riktlinjerna syftar till att tydliggöra och operationalisera de krav på tillgänglighet som ställs på statsförvaltningen. Eftersom staten skall vara ett föredöme inom detta område kan det också vara lämpligt att myndigheten utformar riktlinjer som specifikt gäller statsförvaltningen, men som även kan användas inom andra verksamheter på frivillig grund. Myndigheten får ingen tillsynsfunktion gentemot statliga och kommunala myndigheter.

Standardiseringsarbetet inom framförallt informationsteknik och telekommunikation utgör ett viktigt utvecklingsområde när det gäller tillgänglighet. EU-kommissionen har uppdragit åt de europeiska standardiseringsorganisationerna European Committee for Standardization (CEN), European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC) och European Telecommunications Standards Institute (ETSI) att ta fram generella anvisningar för hur frågor som rör personer med funktionshinder och äldre personer ska hanteras i det framtida standardiseringsarbetet. Regeringen anser att det är lämpligt att strategiska standardiseringsfrågor och hanteras inom ramen för samordningsmyndighetens uppdrag. Deltagande i internationella standardiseringsgrupper kan

också komma ifråga. Detta för att samla verksamhet av stor betydelse för inriktningen inom tillgänglighetsområdet hos en och samma offentliga aktör.

Enligt den nationella handlingsplanen för handikappolitiken bör konceptet Design för alla genomsyra statens arbete inom arkitektur, formgivning och design. Huvudbudskapet i konceptet Design för alla är att produkter som bruksföremål, byggnader, inomhus- och utomhusmiljöer samt IT-produkter och tjänster bör vara tillgängliga och användbara för alla människor oavsett kön, ålder eller funktionshinder så långt detta över huvud taget är möjligt. Begreppet är alltså inte begränsat till en viss grupp utan är tänkt att fungera så att det som kan vara nödvändigt för vissa personer med funktionshinder oftast är bra för alla. Regeringen bedömer att den demografiska utvecklingen kommer att medföra att behovet av och intresset för Design för alla kommer att öka. Design för alla och tillgänglighet har en naturlig koppling i och med att utgångspunkterna är att det är genom generella lösningar istället för särlösningar som man når de bästa resultaten. I regeringens skrivelse (2003/03:129) Arkitektur, form och design gör regeringen bedömningen att tillgänglighets- och användbarhetsaspekterna är viktiga inom arkitektur, form och design. Det är viktigt att den kunskap som myndigheten utvecklar inom området tas tillvara i regeringens arbete med arkitektur, form och design. Regeringen anser därför att det på ett naturligt sätt bör falla inom ramen för myndighetens verksamhet att arbeta med konceptet Design för alla.

Upphandling

Tillgänglighetsområdet utgör en växande marknad för många företag och konsulter. Allt fler företag har inriktat sig på att sälja och marknadsföra tjänster och produkter som ökar tillgängligheten för personer med funktionshinder. Regeringen ser detta som en positiv utveckling som bekräftar behovet av att på marknadsmässiga grunder integrera tillgänglighets- och Design för alla-perpektivet för att skapa konkurrensfördelar. I skenet av denna utveckling, anser regeringen att det bör ingå i den samordningsmyndighetens serviceåtagande gentemot andra myndigheter att upphandla vissa tjänster inom tillgänglighetsområdet, exempelvis tillgänglighetskonsulter. Upphandlingen skall ha som syfte att tillförsäkra de statliga myndigheterna ett kvalitetssäkrat utbud av dessa tjänster och att kostnadseffektivisera myndigheternas inköpsverksamhet och därigenom spara pengar för staten. Genom att utnyttja fördelaktiga villkor i den statliga inköpssamordningens ramavtal och inbespara tid för egen upphandling, minskas kostnaderna för den enskilda myndighetens upphandlingsarbete. Samordningsmyndigheten kommer att få i uppdrag att undersöka vilka produkter och tjänster som myndigheten skall upphandla.

Regeringens bedömning: Myndigheten bör inrättas som ett enrådgighetsverk under det departement som har ansvaret för samordningen av det handikappolitiska arbetet.

Ett råd bör kopplas till myndigheten med företrädare för betydelsefulla verksamheter för myndigheten. Regeringen bör fastställa rådets sammansättning efter förslag från myndigheten. Myndighetens generaldirektör bör vara rådets ordförande.

Det kompetensutvecklingsråd som är knutet till Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) bemötandeuppdrag bör avvecklas.

Utredarens förslag överensstämmer med regeringens bedömning avseende organisationsform, ledningsform och placering inom Regeringskansliet. Utredaren föreslår att ett brukarråd skall knytas till den föreslagna myndigheten.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser som uttalar sig i denna del tillstyrker utredarens förslag avseende myndighetens departementstillhörighet. Remissopinionen är däremot splittrad vad gäller organisationsform. Många remissinstanser förespråkar en delegation inom Regeringskansliet istället för en självständig myndighet. Några remissinstanser anser att samordningen bör ske inom ramen för en befintlig myndighet. Det finns också olika synpunkter bland remissinstanserna om sammansättningen av det råd som föreslås kopplas till myndigheten. *Handikappombudsmannen (HO)* och *SACO* tillstyrker utredarens förslag. *Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus)*, *Specialpedagogiska institutet*, *Landstingsförbundet* och *Svenska Kommunförbundet, Västra Götalandsregionen* och *Synskadades riksförbund (SRF)* avstyrker utredarens förslag om att en myndighet skall inrättas och förordar istället att ansvaret och uppgifterna ges till en delegation inom Regeringskansliet. *Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS)* avstyrker att en myndighet skall skapas och förordar istället att HI och Sisus skulle bilda en stödstruktur för samordning av sektorsmyndigheternas arbete. *Statskontoret* menar att frågorna lika gärna skulle kunna samordnas inom en redan befintlig myndighet, exempelvis Sisus.

Barnombudsmannen anser att den föreslagna myndigheten ska ha ett brukarråd med en nära koppling till barn och ungdomar med representanter med egna erfarenheter av att vara ung och funktionshindrad. *Handikappförbundets samarbetsorgan (HSO)* och *Riksförbundet för trafik- och polioskadade (RTP)* anser att den nya organisationen bör vara knuten till Statsrådsberedningen. HSO och RTP tillstyrker förslaget att ett råd med representanter för handikapprörelsen inrättas vid den föreslagna myndigheten

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen konstaterar i likhet med utredningen att Regeringskansliet inte är organiserat för att inom sig inordna organisationer av det slag som det handlar om i det här fallet. Regeringen har i budgetpropositionen för år 2004 (prop. 2003/04:1) uttalat att verksamhet avseende särskilda behov och program endast bör bedrivas inom Regeringskansliet när särskilda behov föreligger. I första hand skall undersökas om uppgiften kan utföras utanför Regerings-

kansliet. Regeringen menar dessutom att det faktum att myndigheten skall ha en operativ roll, till skillnad från utredarens förslag, utgör ytterligare ett skäl för att förlägga verksamheten utanför Regeringskansliet. Delegationer är i normalfallet relativt kortlivade eftersom de tillsätts under en begränsad tidsperiod. Syftet med att förändra organisationen för samordningen av handikappolitiken är dock att skapa bättre förutsättningar för genomförandet av handikappolitiken på såväl kort som lång sikt. År 2010 utgör visserligen en viktig hållpunkt för det handikappolitiska arbetet, men därefter inleds ett nytt skede av arbetet som kommer att präglas av samma kraft och ambitioner som under tiden fram till dess. För att skapa en kontinuitet och långsiktighet anser regeringen således även i detta avseende att myndighetsformen är att föredra framför delegationsformen.

Regeringen bedömer att det inte finns förutsättningar för att lägga den övergripande samordningen på någon i dag befintlig myndighet. Det finns ingen myndighet som har motsvarande uppdrag som samordningsmyndigheten inom något annat politikområde och därför är det inte lämpligt att inordna verksamheten i någon annan befintlig myndighet.

Regeringen instämmer i utredarens bedömning att myndigheten bör ledas av en chef som inför regeringen ensam bär ansvaret för myndighetens verksamhet. Ledningsformen bör således vara ett så kallat enrådighetsverk. Skälet är att det finns ett starkt behov av en direkt styrning av myndigheten och att politiska beslut måste genomföras utan fördröjning.

Regeringen menar att myndigheten på ett naturligt sätt hör hemma under det departement inom Regeringskansliet som ansvarar för samordningen av handikappolitiken.

Regeringen anser att samordningsmyndigheten bör ha ett råd kopplat till sig med företrädare för vissa för myndigheten betydelsefulla verksamheter. En stor del av myndighetens verksamhet kommer att beröra sektorsmyndigheternas arbete, varför det finns skäl att överväga en annan sammansättning av ett råd som kopplas till myndigheten än den som utredaren föreslår. Som ett jämförande exempel kan nämnas att Miljömålsrådet är sammansatt av de berörda sektorsmyndigheternas generaldirektörer. Regeringen anser därför att rådets sammansättning bör fastslås efter förslag från myndigheten. Att personer med egna erfarenheter av funktionshinder finns representerade i rådet anser regeringen dock vara angeläget.

Enligt regeringens mening bör myndighetens råd ha möjlighet att följa den myndighetens arbete och därigenom beredas möjlighet att lämna synpunkter på och påverka de insatser och förslag som myndigheten presterar och presenterar. Myndighetens generaldirektör bör vara myndighetsrådets ordförande. Av myndighetens instruktion bör framgå vilken roll rådet har och hur rådets mandatperiod etc. skall regleras.

Regeringen har i det föregående beskrivit att samordningsmyndigheten bör ha ett övergripande ansvar för kompetensutveckling av bemötande av personer med funktionshinder som i dag åligger Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) samt att bemötandeuppdraget i och med att myndigheten etableras går in i en ny fas. Därav följer att regeringen anser att det kompetensutvecklingsråd som nu finns hos Sisus för bemötandeuppdraget bör avvecklas.

Regeringens bedömning: Myndigheten bör ha en bred kompetens som innefattar expertkompetens avseende tillgänglighet, användbarhet och kunskap om levnadsvillkoren för personer med funktionshinder, samt kvalificerad utrednings- och utvärderingskompetens. Vidare bör inom myndigheten finnas såväl juridisk kompetens som upphandlings- och informationskompetens.

Utredarens bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna har inte lämnat några synpunkter avseende denna del av utredningens förslag.

Skälen för regeringens bedömning: Mot bakgrund av den beskrivning av myndighetens uppgifter som givits i det föregående, anser regeringen att myndighetens kompetensprofil bör kännetecknas av en hög teknisk och analytisk kompetens, av gedigen sakkunskap avseende handikappfrågor och av en god förmåga att skapa engagemang för de handikappolitiska frågorna.

Regeringen instämmer i utredarens bedömning att myndigheten har behov av kompetens inom flera sakområden inom myndighetens verksamhetsområden. För att kunna fylla sin strategiska roll behöver myndigheten vara väl förtrogen med organisation och arbetssätt i den centrala förvaltningen och Regeringskansliet. Kännedom om förutsättningarna för strategisk styrning bör även finnas inom myndigheten. Det är viktigt att myndigheten har juridisk kompetens eftersom analys av rådande lagstiftning och behov av ändrad eller ny lagstiftning kommer att ingå i myndighetens uppgifter. Den juridiska kompetensen är även väsentlig för myndighetens arbete inom ramen för den normerande verksamheten och den upphandling av tjänster som myndigheten skall ansvara för.

För myndighetens uppgifter avseende omvärldsanalys, uppföljning och utvärdering är det av väsentlig betydelse att myndigheten besitter kvalificerad utvärderingskompetens, innefattande förmåga att beställa och leda utvärderingsuppdrag. I detta arbete är också det särskilt angeläget att personer inom myndigheten besitter kunskap om jämställdhet.

Förmåga att inhämta och att integrera aktuell forskning i arbetet kommer att behövas. Myndigheten behöver också ha god förmåga till internationell omvärldsbevakning och kunna utveckla kontaktnät även internationellt för att kunna ta del av erfarenheter från andra länder och göra jämförelser i utveckling. Det är en fördel om det inom myndigheten finns personer med tidigare erfarenhet av arbete i olika internationella sammanhang.

I myndighetens utåtriktade verksamhet finns det behov av såväl förmåga att etablera kontakter som viss pedagogisk skicklighet, om än inte i traditionell mening, samt förmåga att analysera, planera, utforma och utvärdera informationsinsatser.

Vid överförande av uppgifter från Handikappombudsmannen (HO), Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) och Hjälpmedelsinstitutet (HI) till samordningsmyndigheten skall 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd beaktas. Det kommer dock även att finnas behov av ny kompetens.

8.1 Handikappombudsmannen

Regeringens bedömning: Handikappombudsmannens (HO) verksamhet påverkas genom att tillgänglighetscentret avvecklas vid HO. Därigenom renodlas ombudsmannarollen.

Utredarens förslag överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Handikappombudsmannen (HO)*, *Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus)*, *Göteborgs kommun*, *Kristianstads kommun* och *Specialpedagogiska institutet* tillstyrker utredarens förslag. HO anser att den nya konstruktionen ökar möjligheten för HO att vid behov kritisera myndigheter och andra aktörer. *Statskontoret* avstyrker förslaget om en förändring av Handikappombudsmannens verksamhet på grund av att Diskrimineringskommittén för närvarande håller på och utreder verksamheten. Statskontoret anser att man bör avvakta till utredningen är klar och att verksamheten då kan utformas utifrån en gemensam modell för diskrimineringsombudsmännen.

Skälen för regeringens bedömning: Att det nationella tillgänglighetscentret har varit placerat vid Handikappombudsmannen (HO) har givit upphov till vissa principiella frågor. En ombudsmannafunktion har en mer fristående ställning i förhållande till regeringen än vad övriga myndigheter har. En ombudsman skall t.ex. granska konsekvenserna av regeringens politik. Tillgänglighetscentret vid HO utgör däremot ett verktyg för regeringen att praktiskt genomföra handikappolitiken. Med den nuvarande organisationen finns det en risk för att HO:s ställningstaganden ifrågasätts. Regeringen bedömer att risken för detta ökar i och med att arbetet med att genomföra den nationella handlingsplanen intensifieras.

När samordningsmyndigheten inrättas kommer tillgänglighetscentret vid HO att avvecklas. Det innebär att HO:s ombudsmannaroll renodlas och stärks. HO:s roll blir koncentrerad till övervakning av diskrimineringslagarna samt till uppgifter enligt lagen (1994:749) om Handikappombudsmannen.

HO har enligt lagen om Handikappombudsmannen till uppgift att bevaka frågor som angår funktionshindrade personers rättigheter och intressen. HO skall arbeta med uppföljning och utvärdering. Enskilda personer kan få stöd och hjälp att få sina rättigheter och intressen tillgodosedda genom anmälningsärenden och juridisk rådgivning. Ärenden kan röra alla samhällsområden. HO skall också enligt lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av funktionshinder, lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan och lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering se till att lagarna följs. HO kan även föra talan i tvister med anledning av lagarna.

HO:s uppdrag och organisation kan komma att omfattas av de överväganden och förslag som Diskrimineringskommittén kommer att redovisa. I kommitténs direktiv (dir. 2002:11) ingår att se över ansvarsområden och uppgifter för Jämställdhetsombudsmannen (JämO), Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO), HO och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO). Kommittén skall överväga

om det behövs en bättre samordning eller en sammanslagning av några av eller samtliga dessa ombudsmän. Regeringen anser inte att det påverkar inrättandet av samordningsmyndigheten. Skr. 2004/05:86

8.2 Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus)

Regeringens bedömning: Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) bör avvecklas som självständig myndighet och ombildas till ett särskilt beslutsorgan inom Socialstyrelsen. Det särskilda beslutsorganets verksamhet bör renodlas till att omfatta insatser för att främja möjligheterna till utbildning för unga och vuxna med funktionshinder.

Utredarens bedömning överensstämmer med regeringens avseende innehållet i Sisus fortsatta verksamhet och att verksamheten bör hållas samman. Utredaren bedömer att Sisus verksamhet bör föras över till en lämplig myndighet inom Utbildningsdepartementets område. Regeringen bedömer dock att det för närvarande inte finns förutsättningar för en sådan överföring.

Remissinstanserna: *Skolverket*, *Verket för högskoleservice (VHS)* och *Stockholms universitet* stödjer utredarens förslag om att Sisus verksamhet överförs till en annan myndighet. Skolverket anser att den myndigheten skulle kunna vara Specialpedagogiska institutet. *Specialpedagogiska institutet* anser att det vore olämpligt för institutet att överta Sisus uppgifter. *Folkbildningsrådets* förordar att kvarvarande Sisus verksamhet hålls samman, men har inga synpunkter på vilket departement Sisus bör underställas. *Sisus* ståndpunkt är att myndigheten bör hållas samman och även fortsättningsvis vara värmyndighet för Nämnden för Rh-anpassad utbildning. Sisus bör fortsätta vara myndighet under Socialdepartementet. Sisus motsätter sig dock inte att föras till Utbildningsdepartementet.

Skälen för regeringens bedömning: Sisus kärnverksamhet utgörs av handläggning av olika former av bidrag till utbildningsanordnare och studerande. Kärnverksamheten kommer inte att beröras direkt av att samordningsmyndigheten bildas men i och med att samordningsmyndigheten skall ha det övergripande ansvaret för kompetensutveckling om bemötande av personer med funktionshinder blir en naturlig följd att motsvarande verksamhet vid Sisus avvecklas. I samband med att Sisus verksamhet renodlas till att enbart omfatta insatser för att främja möjligheterna till utbildning för unga och vuxna med funktionshinder bedömer regeringen att det inte längre finns tillräckliga skäl för att bevara Sisus som självständig myndighet. Därför bör Sisus ombildas till ett särskilt beslutsorgan inom Socialstyrelsen. Den organisatoriska lösningen bör betraktas som tillfällig i avvaktan på att en översyn av myndighetsstrukturen inom utbildningsområdet genomförs. I en sådan översyn bör det särskilda beslutsorganets verksamhet ingå som en naturlig del.

Sisus är en liten och väl fungerande myndighet. Inom myndigheten finns den kompetens som behövs för att administrera olika typer av utbildningsstöd. Regeringen bedömer att det finns starka skäl för att bevara den samlade kompetens i frågor som rör handikappolitik inom utbildningsområdet som finns hos Sisus. Myndigheten har under flera år utvecklat system för att administrera, följa upp och utvärdera utbild-

ningsstödet. I administrationen används en avancerad SQL-databas (Structured Query Language). Det stödsystem som SQL-databasen utgör, underlättar en rationell och effektiv hantering. Genom att verksamheten hålls samman, anser regeringen att samordningsvinsterna för bidragshandlingen som uppnåtts kan bibehållas.

Sisus arbete med bidragfördelningen, överläggningarna med huvudmännen för omvårdnadsverksamheten vid riksgymnasierna för elever med svåra rörelsehinder samt kanslifunktion till Nämnden för rh-anpassad utbildning innebär många kontakter med de verksamheter som får bidrag. Sisus arbete med dessa frågor sker genom nära samarbete med företrädare för de berörda utbildningsanordnarna och omvårdnadsverksamheterna. Omfattande nätverk har byggts upp och myndigheten genomför betydande insatser för att utveckla och utvärdera dessa verksamheter.

Regeringen anser att den nuvarande ordningen som innebär att Sisu bistår med administrativt stöd till nämnden för Rh-anpassad utbildning bör bibehållas då delar av myndighetens verksamhet övergår till ett särskilt beslutsorgan inom Socialstyrelsen. Regeringen anser dessutom att det är viktigt att insatserna i form av information, kompetens- och nätverksstöd och andra kvalitetshöjande aktiviteter som bedrivs av Sisu har förutsättningar att fortsätta utvecklas. De bästa förutsättningarna ges om myndighetens verksamhet hålls samman. Regeringen väger dessutom in i sin bedömning att Sisus olika verksamhetsgrenar har ett bra samspel och att detta samspel kan utnyttjas effektivt bland annat då respektive verksamhet skall följas upp och utvärderas.

Det ombildade Sisu kommer i stor utsträckning att vara självständigt i förhållande till Socialstyrelsen. Det särskilda beslutsorganet kommer att ha ett självständigt ansvar för de beslut som fattas som rör kärnverksamheten. Personalen kommer dock att vara anställd vid Socialstyrelsen och Socialstyrelsen kommer också att ansvara för beslutsorganets lokaler. Detta innebär emellertid inte att Sisu efter ombildningen skall inrymmas i Socialstyrelsens lokaler. Som särskilt beslutsorgan kommer verksamheten att tilldelas medel över en egen anslagspost under Socialstyrelsens förvaltningsanslag. Medlen skall användas för lokalkostnader, löner, administration och andra overhead-kostnader.

Som en följd av att det särskilda beslutsorganet inrättas vid Socialstyrelsen, skall Socialstyrelsens myndighetsinstruktion ändras och där skall anges vilka uppgifter beslutsorganet skall ha och i vilka frågor beslutsorganet skall fatta beslut.

Vid överförande av uppgifter från Sisu till det särskilda beslutsorganet inom Socialstyrelsen, skall 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd beaktas.

8.3 Hjälpmedelsinstitutet

<p>Regeringens bedömning: Vissa verksamheter inom tillgänglighetsområdet som i dag bedrivs av Hjälpmedelsinstitutet (HI) kommer att ingå i samordningsmyndighetens uppgifter.</p>
--

Utredarens förslag skiljer sig från regeringens bedömning. Utredaren anser att Hjälpmedelsinstitutet (HI) bör ombildas och få en delvis förändrad roll genom att bli ett kunskapscentrum för funktionshindrades delaktighet. Institutet anses vara en naturlig bas för stöd och utförarinsatser och föreslås att i allt högre grad anordna utbildningar, rådgivningar och konsultinsatser, information och kunskapsförmedling samt utredningar och utvecklingsarbete. För att markera den förändrade roll nya HI skall ha, föreslår utredaren att institutets namn bör ändras.

Remissinstanserna: Mindre än hälften av remissvaren innehåller ställningstagande till det nya HI:s roll och uppgifter. En majoritet av de statliga myndigheter, landsting och kommuner som yttrat sig tillstyrker utredarens förslag men flera av dessa, t.ex. *Socialstyrelsen* och *Specialpedagogiska institutet* pekar samtidigt på behovet av att ansvaret i förhållande till den föreslagna myndigheten klargörs tydligare än vad utredaren gjort. *Statskontoret*, *Handikappombudsmannen* och *Sisus* avstyrker utredarens förslag. *Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO)*, *Riksförbundet för Trafik- och polioskadade (RTP)*, *European Institute for Design and Disability (EIDD)* och *Funka Nu* avstyrker utredarens förslag med hänvisning till den bredd som krävs för att fungera som kunskapscentrum och genomförandeorganisation.

Skälen för regeringens bedömning: Utredarens förslag till ny organisationsstruktur innebär att den föreslagna myndigheten i enlighet med sina strategiska, samordnande och utvärderande uppgifter skall identifiera behov av insatser men inte utföra dessa. Utförarrollen har istället föreslagits ligga på ett ombildat Hjälpmedelsinstitut (HI) som därigenom skulle få en främjande, genomförande och kvalitetssäkrande roll. Regeringen bedömer dock att en sådan uppdelning riskerar att leda till oklarheter i ansvarsfördelning och roller och anser istället att samordning myndigheten bör ansvara bland annat för vissa delar av HI:s tillgänglighetsarbete. Enligt regeringens mening bidrar detta till en renodling av organisationsstrukturen, som gynnar förutsättningarna för ett effektivt och slagkraftigt genomförande av handikappolitiken. Därav följer också att vissa verksamheter inom tillgänglighetsområdet som i dag bedrivs av HI kommer att bedrivas inom ramen för samordningsmyndighetens verksamhet. Den koppling som finns mellan hjälpmedel och tillgänglighet för personer med funktionshinder innebär dock att HI även i fortsättningen kommer att ha kompetens och arbetsuppgifter som har anknytning till tillgänglighetsfrågor.

HI bedriver i dag en bred verksamhet med tyngdpunkt inom hjälpmedelsområdet. Institutets ändamål är att arbeta för full delaktighet och jämlikhet för människor med funktionshinder genom att medverka till utveckling av bra och säkra hjälpmedel och till en effektiv hjälpmedelsförsörjning. Institutet skall också bidra till en ökad tillgänglighet i samhället för personer med funktionshinder. Regeringen anser att HI även i framtiden bör vara en nationell resurs i första hand inom hjälpmedelsområdet. Hur mycket den generella tillgängligheten i samhället än förbättras kommer en fungerande hjälpmedelsverksamhet alltid att vara av stor betydelse för mångas delaktighet i samhället. Den framtida kraftiga ökningen av antalet äldre och framförallt de mycket gamla innebär att fler människor kommer att leva med funktionshinder. HI har under senare år prioriterat äldre med funktionshinder i sin verksamhet.

LSS- och hjälpmedelsutredningen (S 2001:06) har också presenterat en rad förslag som berör HI, t ex angående hjälpmedel inom arbetslivet och hjälpmedel inom IT-området. Utredningens betänkande (SOU 2004:84) behandlas för närvarande i regeringskansliet. Skr. 2004/05:86

9 Finansiering

Regeringens bedömning: Myndighetens verksamhet bör finansieras genom en omDispositionering av delar av Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) och Handikappombudsmannens (HO) förvaltningsanslag och av en viss del av Hjälpmedelsinstitutets (HI) statsbidrag.

Utredarens förslag överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *HO, Stockholms universitet* och *SACO* tillstyrker utredarens finansieringsförslag.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen avser att skapa en samlad statlig organisation för samordningen av arbetet inom det handikappolitiska området genom inrättandet av en myndighet för handikappolitisk samordning. I praktiken innebär det att vissa uppgifter som i dag åligger Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) och Handikappombudsmannen (HO) förs över till samordningsmyndigheten. Renodlingen av uppgiftsfördelningen inom det handikappolitiska området, medför också att vissa verksamheter vid Hjälpmedelsinstitutet (HI) fortsättningsvis kommer att bedrivas inom ramen för samordningsmyndighetens verksamhet. Regeringen menar därför att samordningsmyndigheten bör finansieras genom att medel förs över från Sisus och HO:s förvaltningsanslag och från de statsbidrag som utgår till HI.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen i samband med 2006 års budgetproposition med förslag till finansiering av samordningsmyndigheten.

Sammanfattning av betänkandet Handikappolitisk samordning – organisation för strategi och genomförande (SOU 2004:54)

Skr. 2004/05:86
Bilaga 1

Nedan följer först utredningens förslag och bedömningar i sammanfattning. Därefter följer en kort sammanställning av de viktigaste utgångspunkterna för utredningen med bland annat beskrivningar av nuvarande organisationsstruktur.

De generella principiella grundperspektiven i den nationella handlingsplanen för handikappolitiken har varit utgångspunkt för utredningens arbete. De förslag och överväganden som presenteras skall därför ses i relation till dessa grundprinciper.

Den nya organisationsstruktur som utredningen föreslår skall främja de processer och det arbete som krävs för att grundprinciperna skall kunna få full genomslagskraft.

Förslagen till förändring har vidare som yttersta syfte att bidra till en förändrad statlig organisationsstruktur som ur ett övergripande perspektiv kan främja handikappolitikens genomförande genom en strategisk kraftsamling på att effektuera målen i handlingsplanen.

I mina förslag har jag utgått från vilka uppgifter och roller jag anser att den förändrade statliga organisationsstrukturen skall kunna ta ansvar för. Genom den föreslagna nya organisationsstrukturen skall följande roller och uppgifter etableras, säkerställas och utvecklas

a. Strategisk uppgift och roll

- stabsfunktion till regeringen,
- överblick över hur målen i den handikappolitiska handlingsplanen uppnås.
- ansvara för insatser på en strategisk övergripande nivå,
- tolka handikappolitikens övergripande mål,
- med underlag från utvärderingar påverka prioriteringar och val av forskning, samt
- kontinuerlig och aktiv dialog med brukarorganisationerna.

b. Samordnande roll

- vilket främst innebär att samordna sektorsmyndigheterna och andra statliga myndigheter.

c. Utvärderande roll

- vilket bland annat innebär att initiera och organisera tvärsektoriella utvärderingar samt att analysera genomförda sektorsvisa utvärderingar och identifiera behov av insatser.

d. Pådrivande roll

- vilket innebär att i förhållande till statliga myndigheter, kommuner, landsting och övriga aktörer initiera främjandeinsatser, bygga upp ett kunskapsinriktat nätverk och förmedla kunskap samt utforma normerande rekommendationer (allmänna råd).

- vilket innebär att stödja och bistå olika myndigheter, kommuner, landsting och andra aktörer i deras insatser för ökad delaktighet för personer med funktionshinder.

Ny organisationsstruktur

Det finns ett behov av ökad samordning mellan olika statliga aktörer inom det handikappolitiska området i syfte att på ett effektivare sätt än idag bidra till ökad delaktighet och jämlikhet för personer med funktionshinder. Min bedömning är att den strategiska, samordnande och utvärderande rollen i princip bör hållas åtskild från den genomförande. Den organisationsstruktur som föreslås har därför två ben: en ny myndighet med en övergripande, strategisk, samordnande och utvärderande roll, och en genomförandeorganisation som bland annat utvecklar och tillhandahåller efterfrågade tjänster. Denna genomförandeorganisation utgörs av ett ombildat Hjälpmedelsinstitut. Den pådrivande rollen kan dock behöva bedrivas kopplat såväl till den nya myndigheten som till det ombildade HI.

Navet i den nya organisationsstrukturen föreslås vara den nya myndigheten, som har den strategiska, samordnande, utvärderande och normerande rollen. Den pådrivande rollen skall främst utföras i samarbete med den genomförande/kvalitetssäkrande organisationen.

Genom den föreslagna organisationsstrukturen för funktionshindrades delaktighet lyfts uppgifterna från Tillgänglighetscentret vid Handikappombudsmannen till en ny organisationsstruktur. Därmed elimineras den risk som finns med nuvarande konstruktion, innebärande att HO:s roll att granska myndigheter och TC:s roll att vara stödjande gentemot myndigheterna, upplevs som motsägelsefull och otydlig.

Sisus bemötandearbete föreslås överföras till den nya organisationsstrukturen. Utredningen gör bedömningen att det fortsatta arbetet med bemötandefrågor inte är beroende av en fortsatt organisatorisk anknytning till Sisus uppdrag med fördelning av statsbidrag. Bemötandearbetet bör föras till den nya organisationsstrukturen vilket skapar förutsättningar för en ökad tydlighet jämfört med dagens organisation.

Den föreslagna organisationsstrukturen med den nya myndigheten som nav innebär att möjligheterna stärks för ett ökat samspel mellan Regeringskansliet – statliga myndigheter och andra aktörer när det gäller att föra arbetet med den nationella handlingsplanen framåt. Vidare menar jag att organisationsstrukturen medför att regeringen ges ökade förutsättningar för att aktivt styra den handikappolitiska utvecklingen.

Det är väsentligt att den nya organisationsstrukturen stimulerar och använder de kunskaper och insatser som funktionshindrades egna organisationer har och som de kan utföra. Dessa har därför ett ansvar för att delge sina synpunkter och erfarenheter och staten har ansvaret för att bygga samrådsformer för att möjliggöra detta. Den av mig i detta betänkande föreslagna nya organisationsstrukturen bör både via den nya myndigheten och det nya förändrade institutet på olika sätt främja detta arbete.

Rollfördelning inom den nya organisationsstrukturen

Skr. 2004/05:86

Bilaga 1

Genomförandeuppgifter t.ex. i form av utbildning, utvecklingsarbete, utredning m.m. skall inte utföras inom ramen för den nya myndigheten. Av ansvars- och finansieringsprincipen följer att myndigheter eller andra aktörer som i sitt eget handikappolitiska arbete har behov av nya kunskaper eller stöd också bör svara för kostnaderna för insatserna. Min bedömning är att efterfrågan på genomförandeinsatser kommer att öka under de kommande åren. Det andra benet i den föreslagna organisationsstrukturen är en aktör som har ett kvalitetssäkrat utbud av genomförandeuppgifter – nya HI.

Finansiering av den nya organisationsstrukturen sker dels ur Sibus samt HO:s förvaltningsanslag, dels sker finansieringen från de statsbidrag som ges till nuvarande HI. Av dessa medel föreslår jag att de delar av Sibus och HO:s förvaltningsanslag som används för den nya organisationsstrukturen beräknas utifrån den anslagsförbrukning som skett för bemötandefrågor inklusive THUT vid Sibus samt för Tillgänglighetscentret vid HO. Även de statsbidrag som ges till nuvarande HI ingår i finansieringen av den nya organisationsstrukturen.

Den nya myndigheten

Uppgifter för den nya myndigheten föreslås vara att:

- ha en överblick över och följa utvecklingen nationellt sett relaterat till den nationella handlingsplanen,
- lämna underlag för regeringens styrning,
- främja och arbeta pådrivande för att målen i handlingsplanen skall uppnås.
- följa upp och utvärdera utvecklingen avseende funktionshindrades delaktigt och jämlikhet,
- samordna och stimulera sektormyndigheternas arbete,
- initiera, stimulera och beställa satsningar på information och kampanjer,
- utbildningar,
- utredningar,
- utvecklingsarbete, samt
- följa utvecklingen internationellt

Utredningen har övervägt andra organisationsformer som alternativ till en ny myndighet, till exempel att lägga uppgifterna på en befintlig myndighet eller en delegation inom Regeringskansliet. Utredningen har efter övervägande valt att föreslå en fristående myndighet främst för att uppnå en organisatorisk stabilitet och hög kontinuerlig legitimitet.

Den nya myndigheten föreslås vara en självständig myndighet under det departement som har ansvaret för samordning av det handikappolitiska arbetet. För närvarande har Socialdepartementet det ansvaret. Socialdepartementet har även ansvar för den handikappolitiska delegationen.

Utredningen föreslår att den nya myndigheten skall inrättas som enrådighetsverk. Skälet är att det finns ett starkt behov av en direkt

styrning av myndigheten och att politiska beslut måste genomföras utan fördröjning.

Jag föreslår att till den nya myndigheten knyts ett brukarråd med representanter för handikapprörelsen. Detta råd består av de representanter som även sitter som delegater i handikappdelegationen.

Min bedömning är vidare att den nya myndigheten bör ha en handikappolitisk förankringsgrupp, om möjligt bestående av de statssekreterare som ingår i Handikappdelegationen.

Den nya myndigheten bör besitta stor strategisk förmåga med utvecklingsinriktning och fördjupad utvärderingskompetens. God förtroenhet med aktuell forskning är angeläget. Stor vikt behöver läggas vid kunskap om statlig och kommunal förvaltning och väl utvecklade kontaktnät på ledande nivåer. Myndigheten behöver också ha en bred och djup kunskap om situation i samhället för personer med funktionshinder samt kompetens om mänskliga rättigheter och diskriminering.

Finansiering av den nya myndigheten sker ur de anslagsmedel som idag disponeras av Sisus för bemötandeuppdraget och av HO för tillgänglighetscentret. Även vissa medel av de statsbidrag som ges till nuvarande HI kan komma att ingå i finansieringen av den nya myndigheten. Min bedömning är att resursbehovet för den nya myndigheten ligger i intervallet 15–20 miljoner kr.

Den nya myndigheten bör lokaliseras till Stockholm främst på grund av sin stabsfunktion till regeringen, för att underlätta bemanningen med nödvändig kompetens och för att underlätta samarbetet med de nationella brukarorganisationerna.

”Nya HI:s” uppgifter och roll.

Hjälpmedelsinstitutet bör ombildas och få en delvis förändrad roll till att bli ett kunskapscentrum för funktionshindrades delaktighet. För att markera den förändrade roll ”nya HI ” förväntas ha bör man även ändra namn. Den förändrade roll som utredningen föreslår för HI inom ramen för den nya organisationsstrukturen innebär en tyngdpunktsförskjutning från hjälpmedel till design för alla, hjälpmedel i miljö samt tillgänglighet och bemötande. Det innebär en ökad verksamhet inom utredning/utvecklingsarbete, utbildning, information och rådgivning/konsultation. Institutets roll och ansvar även inom äldreområdet bör lyftas fram och markeras genom en stadgeändring i anslutning till att det nya institutet ombildas.

Jag vill framhålla att den nya myndighetens samverkan med det ombildade institutet avser genomförande insatser inom ramen för myndighetens arbete med handlingsplanen. Det berör inte direkt HI:s nuvarande verksamheter med direkt bäring på hjälpmedel.

Jag föreslår att regeringen tar initiativ till att Hjälpmedelsinstitutet ombildas i enlighet med ovanstående inriktning, fortfarande dock med associationsformen allmännyttig ideell förening. Jag föreslår att staten, via medlemskapet i den allmännyttiga ideella föreningen, tar initiativ till förändrade stadgar innebärande att HI, som prioriterad insats skall genomföra de uppdrag av kvalitetssäkrande karaktär som den nya myndigheten kan initiera enligt ovan.

Vidare föreslår utredningen att regeringen som idag för HI, utser ordförande för nya HI och att man då även bör utse generaldirektören för den nya myndigheten att ingå som statens representant i styrelsen för nya HI.

Utredningen föreslår också att Brukarråd bör finnas på det nya institutet på motsvarande sätt som idag på HI.

Det nya institutet finansieras dels genom det nuvarande systemet med ett bidrag som lämnas över statsbudgeten till den ideella föreningen, dels genom särskilda projektbidrag på samma sätt som idag, dels genom ett än mer aktivt uttag av avgifter för exempelvis kompetensutveckling, utredningar och konsultinsatser.

Konsekvenser för HO

När den nya strukturen börjar verka upphör Tillgänglighetscentret vid HO. I och med att tillgänglighetscentret förs från HO till den nya organisationen förändras HO:s roll. Även samordningen av sektorsmyndigheterna förs från HO och likaså de övergripande uppföljningarna av utvecklingen i perspektivet av den nationella handlingsplanen och FN:s standardregler. HO:s roll blir då än mer koncentrerad till övervakning av diskrimineringslagarna samt till uppdrag i enlighet med lagen om Handikappombudsmannen.

Organisation för Sibus uppgifter – alternativa lösningar

Sibus bemötandearbete föreslås överföras till den nya organisationsstrukturen. Information om tillgänglighet (THUT) förutsätts heller inte bedrivas på Sibus. Den verksamhet som då blir kvar är fördelning av statsbidrag till särskilt utbildningsstöd, tilläggsbidrag, korttidsstudiebidrag samt på uppdrag av Folkbildningsrådet fördelning av förstärkningsbidrag till folkhögskolor.

Utredningen konstaterar att huvuddelen av Sibus kvarvarande verksamheter är utbildningsrelaterade.

Tre alternativ till organisatorisk lösning för kvarvarande verksamheter vid Sibus har övervägts:

- ·Verksamheterna hålls samman i en egen myndighet, vilket innebär en återgång till det som gällde innan Sibus gavs det s.k. bemötandeuppdraget.
- ·Verksamheterna hålls samman men inom en annan myndighet med likartad verksamhet (utbildning, fördelning av statliga medel etc.).
- ·Verksamheterna knyts till olika befintliga myndigheter/organisationer med verksamhetssamband genom utbildningsform.

Utredningen konstaterar att en uppdelning av Sibus verksamhet efter de olika utbildningsformerna ger det tydligaste verksamhetssambandet, men att kompetensförluster och personalkonsekvenser kommer att uppstå.

Vid den sammantagna bedömningen av lämplig framtida organisationstillhörighet för Sibus kvarvarande verksamheter bör vägas in att Sibus inte endast har att administrera fördelningen av statsbidrag, utan också att följa och utvärdera resp. verksamhet.

Sammantaget talar detta för, enligt utredningens bedömning, att kvarvarande verksamhet på Sibus bör hållas samman och föreslås föras till Utbildningsdepartementets område. Vid en sådan förändring kan regeringen ta ställning till vilken myndighet under Utbildningsdepartementet som lämpligen bör få ansvaret för Sibus kvarvarande verksamhet.

Ekonomiska konsekvenser

Genomförandet av den nationella handlingsplanen för handikappolitiken kan medföra ekonomiska konsekvenser för såväl staten som kommuner, landsting och andra. Dessa konsekvenser är emellertid inte beroende av utredningens förslag. Förslagen till förändring av den statliga organisationen ryms inom ramarna för Sibus och HO:s förvaltningsanslag samt det statliga bidraget till HI. Inga ekonomiska konsekvenser uppkommer därför för staten. Inga påtagliga konsekvenser kan ses av mina förslag, varken för staten, kommuner, landsting eller andra.

Nuvarande organisationsstruktur

Utredningen har genomfört kartläggningar av de berörda organisationerna Sibus, HO och HI. Förutom dessa kartläggningar har utredningen också valt att via de nuvarande sektorsmyndigheterna samt via HSO/SRF redovisa synpunkter på nuvarande statlig styrning och samordning. Dessa har även lämnat sin syn på behovet av framtida förändringar.

Sibus

Sibus främjar möjligheterna till utbildning för unga och vuxna med funktionshinder samt verkar för förbättrat bemötande av personer med funktionshinder. Sibus uppgifter beskrivs i sex arbetsområden.

- Bidrag till folkhögskolor.
- Korttidsstudiebidrag.
- Särskilt utbildningsstöd till universitet och högskolor.
- Stöd till omvårdnadsverksamhet vid riksgymnasier för svårt rörelsehindrade ungdomar samt kanslifunktionen till Nämnden för rhanpassad utbildning.
- Bemötande, vilket innebär att verka för kompetensutveckling inom offentlig verksamhet när det gäller bemötande.
- Informera studenter om den fysiska tillgängligheten vid landets universitet och högskolor (THUT).

Hjälmedelsinstitutet

HI är en allmännyttig ideell förening med staten, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet som medlemmar. Hjälmedelsinstitutets verksamhet omfattar sju verksamhetsgrenar enligt nedan:

- Provning och upphandling, som innebär verksamhet med provning, bedömning och central upphandling av hjälpmedel.

- Forskning och utveckling inklusive standardisering.
- Utredningsverksamhet.
- Utbildning och kompetensutveckling.
- Tillgänglighetsfrågor.
- Internationell verksamhet.
- Information.

Handikappombudsmannen

HO har till uppgift att bevaka frågor som angår funktionshindrade personers rättigheter och intressen. Verksamheten är indelad i två verksamhetsgrenar:

- Granskning, juridiskt stöd och rådgivning.
- Tillgänglighetscentrum.

Tillgänglighetscentret är ett nationellt center med uppgift att verka för ett tillgängligt samhälle för personer med funktionshinder. Den statliga sektorn är en primär målgrupp.

Sektorsmyndigheterna

Samtliga 14 sektormyndigheter och Rikstrafiken har lämnat synpunkter på hur man ser på samordningen i nuläget och hur man anser att stöd och samordning bör organiseras och bedrivas framöver. Sammanfattningsvis har sektormyndigheterna framfört förväntningar på att den nya organisationen ska

- stödja och främja sektormyndigheternas arbete,
- följa upp och utvärdera,
- ge underlag till regeringskansliet,
- ha ett brett kontaktnät bl.a. med överblick över aktörer, samt
- ge selektivt stöd anpassat till resp. myndighets behov.

Handikapporganisationerna

Handikapporganisationerna har beretts möjlighet att lämna synpunkter på hur samordningen av den statliga handikappolitiken bör organiseras. Detta har skett i samarbete med HSO och SRF. Det finns förväntningar på att den nya organisationen skall:

- vara ett stöd till regeringen,
- samordna, ge råd och stöd till sektormyndigheterna,
- följa upp och utvärdera,
- vara informationsbank och förmedlare av kunskap,
- vara försedd med ”tänder” eller stimulansmedel, samt
- nybildas, vara fristående och nytänkande.

Sammanfattande utgångspunkter

- Den nationella handlingsplanen lägger den ideologiska grunden för hur det handikappolitiska arbetet skall bedrivas. Handlingsplanen

spänner över alla samhällsområden och markerar att det är hela samhällets ansvar att genomföra dess övergripande mål. I detta ansvar ingår att de åtgärder som skall ske för att uppfylla målen skall finansieras inom ramarna för de reguljära verksamheter som svarar för insatserna mot samhällsmedborgarna generellt.

- I arbetet med att åtgärda brister och hinder för delaktighet skall staten vara ett föredöme i sina egna verksamheter.
- De sektorsmyndigheter som utses av regeringen har ett särskilt ansvar för att de handikappolitiska målen förverkligas inom sina respektive sektorer.
- Uppdraget att arbeta för ökad kompetens om bemötande är även fortsättningsvis en angelägen uppgift i genomförandet av den nationella handlingsplanen. Sibus har idag ansvar för detta uppdrag.
- Insatser för att driva på utvecklingen för att göra samhället tillgängligt och uppdraget att samordna sektorsmyndigheternas arbete är även det fortsatt viktigt för att handlingsplanens mål skall uppnås. Tillgänglighetscentret vid HO ansvarar för närvarande för dessa uppdrag.
- HI utgör genom sin ställning som ideell förening med de tre huvudmännen – staten, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet – en samarbetslänk mellan dessa tre viktiga aktörer för genomförandet av handikappolitiken som ett nationellt kunskapscentrum.
- Handikapprörelsen utgör genom sitt kontaktnät och sina erfarenheter en resurs på olika nivåer i samhället för samverkan med offentliga organ. Regeringens samrådsorgan med handikapprörelsen är Handikappdelegationen.
- Vid en jämförelse med andra tvärssektoriella politikområden kan inte någon enhetlig modell urskiljas för hur den sektorsövergripande statliga samordningen bör organiseras.
- En inriktning för den statliga förvaltningspolitiken är fortgående förändring av myndighetsstrukturen som successiv anpassning till förändrade behov. Omstruktureringar kan behövas för att uppnå enhetlig styrning inom ett politikområde.
- Den finansiella utgångspunkten för förslag om en förändrad organisationsstruktur för samordning av handikappolitiken är de anslagsmedel som år 2003 förbrukades för Sibus bemötandefrågor, HO:s Tillgänglighetscentret och de statliga bidragsmedlen till HI.
- Det finns ett behov av ökad samordning mellan olika statliga aktörer inom det handikappolitiska området i syfte att på ett effektivare sätt än idag bidra till ökad delaktighet och jämlikhet för personer med funktionshinder.

Remissinstanser

Skr. 2004/05:86

Bilaga 2

Justitieombudsmannen, Riksrevisionen, Riksförsäkringsverket, Socialstyrelsen, Handikappombudsmannen, Hjälpmedelsinstitutet, Statens institut för särskilt utbildningsstöd, Barnombudsmannen, Statens fastighetsverket, Ekonomistyrningsverket, Arbetsgivarverket, Nämnden för offentlig upphandling, Statskontoret, Statens kvalitets och kompetensråd, Skolverket, Myndigheten för skolutveckling, Specialpedagogiska institutet, Nämnden för Rh-anpassad utbildning, Folkbildningsrådet, Ädelfors folkhögskola, Furuboda folkhögskola, Västanviks folkhögskola, Strömbäcks folkhögskola, Högskoleverket, Verket för högskoleservice, Centrala studiestödsnämnden, Stockholms universitet, Lunds universitet, Konsumentverket, Statens kulturråd, Riksantikvarieämbetet, Boverket, Post- och telestyrelsen, Banverket, Rikstrafiken, Sjöfartsverket, Luftfartsverket, Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetsmiljöverket, Stockholms kommun, Linköpings kommun, Kristianstad kommun, Göteborgs kommun, Umeå kommun, Stockholms läns landsting, Västra Götalandsregionen, Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet, Landsorganisationen i Sverige, Sveriges akademikers centralorganisation, Tjänstemännens centralorganisation, Förbundet Sveriges arbetsterapeuter, Handikappförbundens samarbetsorgan, Afasiförbundet i Sverige, De Handikappades Riksförbund, Förbundet Blödarsjuka i Sverige, Neurologiskt Handikappades Riksförbund, Reumatikerförbundet, Riksförbundet för Mag- och Tarmsjuka, Riksförbundet för Social och Mental Hälsa, Riksförbundet för Trafik- och Polioskadade, Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna, Svenska Celiakiförbundet, Sveriges Dövas Riksförbund, Synskadades Riksförbund, Unga Hörselskadade, Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige, Rörelsefolk högskolornas intresseorganisation, Nationellt centrum för flexibelt lärande, European Institute for Design and Disability, Lernia Hadar, Bräcke Diakoni, Samtrafiken AB, Svenska Lokaltrafikföreningen.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars 2005

Närvarande: Statsministern Persson, statsråden Ringholm, Freivalds, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Sommestad, Karlsson, Nykvist, Andnor, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback, Baylan

Föredragande: Statsrådet Andnor

Regeringen beslutar skrivelse 2004/05:86 Statlig organisation för handikappolitisk samordning